

IN HET LICHT BINNEN IN JE OGEN

Анна Политковская
Ter nagedachtenis van Anna Politkovskaja

Toneelstuk door [Vladimir García Morales](#)

Vertaling* [Stefan Beyst](#)

[Inleidende tekst door de auteur](#)

[Tekst](#)

NOTA'S BIJ 'IN HET LICHT BINNEN IN JE OGEN'

1

Gedurende de laatste dagen van haar leven werkte Anna Politkovskaja aan een artikel over de schending van de mensenrechten in Tsjetsjenië en over de directe betrokkenheid van de huidige president Ramzan Kadyrov bij de slachtingen en de vele folterpraktijken in de regio. Ze hoopte daarmee *een psychopaat en een imbeciele crimineel* - zo noemde ze in haar 'Russisch dagboek' Kadyrov - die tot president van Tsjetsjenië werd benoemd door Vladimir Poetin, de president van Rusland, ter verantwoording te roepen. Anna's verlangen naar gerechtigheid werd nooit bevredigd. Op 7 oktober 2006 werd ze dood aangetroffen doorzeefd met meerdere kogels in de lift van het gebouw waarin ze leefde.

Anna Politkovskaja klaagde de barbarij aan van de oorlog in Tsjetsjenië, de corruptie en het terrorisme van de staat. Door haar artikels kwam ze terecht op alle zwarte lijsten van het land: van die de extreem rechtse groeperingen - vanwege haar verdediging van de raciale minderheden - tot die van de geheime diensten van Rusland. Haar boeken beschrijven de harde levensomstandigheden van vele mensen in Rusland in tegenstelling tot de fortuinen die een oligarchie verzamelt door uitbuiting en maffiose afpersing.

Anna was het slachtoffer van marteling en vele moordpogingen. Bij een daarvan encsceneerde men een terechtstelling, bij een andere viel ze bewusteloos neer na het drinken van vergiftigde thee.. Als gevolg van herhaalde doodsb bedreigingen zag ze zich genoodzaakt haar land te verlaten om een tijdje te gaan leven in Wenen en andere steden over de hele wereld te gaan leven. De laatste dagen van haar leven werd ze opnieuw bedreigd, maar ditmaal weigerde ze om Rusland te verlaten.

Het geval van Anna is geen uitzondering. Op 15 juli 2009 werd Natalia Estemirova vermoord in Tsjetsjenië en een twintigtal journalisten werd hetzelfde lot beschoren om vergelijkbare redenen.

2

In onze cultuur loopt een mediafiguur, meer dan iemand anders, het risico om geassimileerd te worden zonder dat zijn echte stem wordt gehoord. Om tot Anna Politkovskaja door te dringen, kunnen we dus niet lichtvaardig te werk gaan. De waarheid, waar ze haar leven voor offerde, komt tot ons vertekend door de leugen die onze maatschappij overeind houdt. Men moet onvermijdelijk in cynisme vervallen als men het heeft over het heldendom van Anna Politkovskaja. Dat leidt de aandacht af van de belangrijkste krachtlijn in het werk van Anna, *waar*

uiteindelijk haar hele leven mee samenviel. Die komt erop neer dat de massa uiteindelijk wel de held is, maar dat ze tegelijk ook verantwoordelijk is voor de hel waarin we leven door niet in opstand te komen tegen de ongerechtigheid. Zolang het verzet niet op gang komt, is 'heldendom' een concept dat geassimileerd wordt door de ongerechtigheid en zodanig ingekapseld dat het echte potentieel ervan uit het oog wordt verloren. Van de nood een deugd maken - een praktijk die zeer geliefd is bij de machtshebbers in de kapitalistische maatschappij - is een methode die er precies op is gericht om de kracht van de noodzaak te breken, om de beweging met wortel en tak uit te roeien, de verandering die in de lijn der dingen ligt.

In zijn 'Zur Kritik der instrumentellen Vernunft' schrijft Horkheimer: *de werkelijke individuen van onze tijd zijn de martelaars die door de hel van het lijden en de vernedering zijn gegaan tengevolge van hun verzet tegen de onderdrukking en de onderwerping, niet de opgeblazen persoonlijkheden van de massacultuur. Zij zijn de symbolen van een mensheid die nog moet geboren worden. Hun daden verwoorden in een taal die wordt gehoord, al zijn hun stemmen gesmoord door de tirannen: dat is de taak van de filosofie. In dit citaat lees ik een opdracht voor het huidige theater. Ik geloof dat het dramatische schrijven zich moet inlaten met de 'werkelijke individuen van onze tijd'. Terwijl de filosofie zich toelegt op het 'vertalen van hun daden in een taal die wordt gehoord', moet het theater het medium worden waarin deze taal haar uiteindelijke politieke verlengde kan – en moet – vinden.*

3

'Want het nabootsen is de mensen van kindsbeen af ingegeven...Zij scheppen alleen vreugde in zaken die door nabootsing worden uitgebeeld...

Een teken hiervan is de inhoud van het werk der kunstschilders, want wij verheugen ons in het bekijken van de precieze afbeeldingen van dingen die wij liever niet zien, zoals de vormen van afzichtelijke wilde gedierten, en krenge.'

Aristoteles Poetica (4:2, 4:3)

De mimesis van de werkelijke individuen van onze tijd en van hun acties kan geen genot opwekken in deze Aristotelische zin. Hun handelen is bij voorbaat veroordeeld: hun verhaal bestaat niet. Pure voorstelling van handelingen en situaties, introductie van het epische, het naturalisme, het platte realisme...: dergelijke benaderingen komen alleen in aanmerking voor wie meeleeft met de machtshebbers, niet voor een mimesis ten behoeve van degenen die van het meeleven met de onderdrukten hun werk en hun leven hebben gemaakt. In de poëtica van Aristoteles nemen de toeschouwers de positie in van meesters over wat wordt opgevoerd. Nog de meest aanstootgevendende scène kan een bron van lust zijn omdat we er controle over hebben, er is geen gevaar. Voor een korte tijd kunnen we ervaren hoe het is om machtig te zijn, en wel volledig straffeloos. In werkelijkheid zijn we alleen maar toeschouwers in een toneelstuk dat een weerspiegeling is van een machtsrelatie waarin wij de meesters zijn. *Het genot aan de theatrale voorstelling is een vorm van empathie met de macht.*

In het theater dat mij voor ogen staat is het de empathie voor de onderdrukten die moet worden gerealiseerd door mimesis, en *de mimesis moet deze empathie zelf belichamen in haar vorm.* Dat impliceert een reflectie over de leefbaarheid zelf van het theater. Dat de geldigheid van het drama in vraag wordt gesteld, is het werkelijke drama. Dat is de manier waarop het drama ernaar kan streven om mimesis te zijn van het geteisterde leven. De pure voorstelling moet worden overstegen. De personages worden er zich van bewust dat degenen die ze belichamen in hun unieke vitale implicatie onbereikbaar blijven – het waren unieke menselijke wezens bij de aanblik van de Gorgo, van wiens horror geen rekenschap kan worden gegeven. Want de personages op de scène, en de dramatische tekst waarop ze zich beroepen, *bewegen zich in de ruimte van het welbehagen en van de leugen*, zijn vinden er hun oorsprong, al bevatten ze voldoende contradicties om wellicht iets anders te tonen. In dit 'wellicht' tekent zich alle hoop af voor het actuele drama.

Het bewustzijn van de afstand tussen het drama en wat het voorstelt – vervat in het drama – is het drama. Het drama is, in werkelijkheid, een tragedie van het drama. Dit is een *negatief theater*. Het verhaal dat het voedt is verstaanbaar maar onkracht. Het geeft zich doorheen dit onkracht zijn. Alles wat op de scène gebeurt, behoort tot de constellatie van wat tot het zijn zou willen doorstoten, maar blijft steken in de voorstelling. Als het werk erin slaagt de pure voorstelling te overstijgen, dan wordt iets tastbaar van de 'ware individuen van onze tijd', verdwenen voor altijd, en herrijst het als mimesis.

4

'In het licht binnen in je ogen', ter nagedachtenis van Anna Politkovskaja, tracht deze weg te bewandelen. Men kan in dit toneelstuk structurele elementen van de klassieke tragedie terugvinden. De peripetie (het verschijnen van de zwerver in de tweede scène) en het cathartische inzicht (de actrice die Anna Politkovskaja speelt, legt uit dat ze Anna Politkovskaja niet is) zijn ingelast na een eerste scène waarin de voorstelling het gewone verloop kent dat een verhaal lijkt te willen vertellen. Dit conventionele verloop wordt doorbroken door het optreden van de zwerver, en het cathartische keerpunt maakt vervolgens duidelijk dat in werkelijkheid het drama zelf – en niet de personages op de scène – het echte personage is. *Dit metatheatrale moment krijgt cathartische kracht omdat het zich verbindt met het versterkte bewustzijn over de onmogelijkheid van een voorstelling om rekenschap te geven van een eenmalig leven dat verdwenen is voor altijd. Het drama dat wordt er zich van bewust wordt onmogelijk te zijn.* De persoon van Anna Politkovskaja kan op de scène niet bestaan als pure voorstelling, maar alleen als de overstijging daarvan. Deze gebruikt de totaliteit van het scenisch gebeuren om zich te realiseren.

Hopelijk ben ik niet te ver afgeweken bij de lectuur van mijn eigen werk en is het werkelijk zoals hierboven beschreven. Hopelijk kan mijn stuk er - in hoe bescheiden mate ook - toe bijdragen dat er in deze wereld meer empathie komt met de onderdrukten, want daarzonder kan geen enkel revolutionair proces in gang worden gezet dat essentieel verschilt van die van het verleden.

Vladimir García Morales, München, 8 september 2009

IN HET LICHT BINNEN IN JE OGEN

Анна Политковская

Ter nagedachtenis van Anna Politkovskaja

Toneelstuk door Vladimir García Morales

Vertaling* Stefan Beyst

Eerste scène

Tweede scène

Derde scène

Anna Politkovskaja, 48 jaar, bril, lange grijze haren
Irina, 27 jaar
De Zwerver

Moskou, oktober 2006
Redactie van de krant Novaya Gazeta

Enscenering sober, om niet te zeggen kaal.
De woorden in vetjes vereisen een bijzondere klemtoon.
Gedurende vijf minuten voor het begin van de voorstelling horen we
'Wolken im eisigen Mondlicht' van Helmut Lachenmann

Eerste scène

Anna:
Jij moet sterven
als een hond op straat
We moeten je afmaken
als een hond
in jouw stad
Gisteren belden ze me
thuis
een schorre stem
een vervormde stem
Mijn dochter nam op
Waar ging je moeder naartoe

Je moeder moet sterven
als een hond op straat
Stilte
Zo zal mijn dood zijn
Zonder twijfel
Sterven zal ik vandaag
morgen
overmorgen misschien
Ik zal sterven
in de straten van Moskou
overdag
's nachts
Misschien als ik mijn huis verlaat
Misschien als ik hier buiten ga
Irina:
Anna
 Anna
we moeten naar de luchthaven
nu meteen
zo snel mogelijk
Ze hebben ons deze morgen gebeld
hier
op de redactie
Ze vroegen naar jou
ze zeiden
dat je zou sterven vandaag
dat ze je vandaag zouden afmaken

Anna:
Het zal dus vandaag zijn
Vandaag
Stilte
Ineens zijn er maar weinig
mogelijkheden meer
Stilte
Tot op vandaag heb ik alleen maar
in doodsgevaar verkeerd
Ik ken
het gevaar al
onder die vorm
er is niets aan te doen
Je beeft en verzint
er iets tegen
Nachtenlang spreek je jezelf
rust en moed in
wees moedig
wat eigenlijk
wil zeggen
wees roekeloos
leef zonder het gevaar te zien
ga verder
nog op de moeilijkste weg
ook al keert zich dat tegen je
Nachtenlang zegde ik dat tegen mezelf
te midden van de waanzin
in de hoop iemand te raken
in die illusie verkerend
vergeefs
een valse illusie een taak
die weinig voorstelt
maar die je toelaten te leven
zolang ze je
je opdracht laten vervullen
in de hoop iemand wakker te schudden
maar dat mocht ik niet meemaken
Geen combinatie van lijden armoede angst lijkt nog te schokken
Ik was altijd geschokt

altijd zozeer geschokt
dat ik dacht
ook anderen wakker te kunnen schudden
maar ik slaagde er niet in
Slechts één keer
als ik een politieagent liet zien
die weerloze mensen neerschoot
met een kogel in het hoofd
Ik zal ook zo sterven
als ik hier buiten ga
om naar huis te gaan
Als een hond op straat
met een kogel in de slaap
met een schot
in de rug
Er is geen morgen meer voor mij
maar evenzeer
en dat is erger nog
is er geen morgen voor vele anderen
Als een hond op straat
Zo zal ik sterven
Zo zullen ze me vermoorden
vanavond

Irina:

Luister
Anna
Luister naar mij
We moeten hier weg
Ik breng mijn auto
naar de redactie
ik laat de motor draaien
bij de olm
ik doe de deur open
en jij komt naar beneden
dadelijk
op de achterste bank
zonder dralen
We gaan
naar de luchthaven
we kopen een ticket
om weg te vliegen
vanavond nog
naar om het even waar

Anna:

Ik kan je niet genoeg
bedanken
voor dit aanbod
maar ik zal vandaag sterven in Moskou
Zovelen zijn al gestorven in Moskou
Ook ik zal in Moskou sterven
Hier zal ik blijven
Hier zal ik sterven
Het staat vast dat ik vanavond zal vliegen
Dat staat vast
maar ik weet niet waarheen
Maar vast staat
dat ik zal vliegen
Wie zich herinnert wie
denkt
vliegt van de ene hel naar de andere
De ene hel
verdrijft de andere niet
en waar heb jij niet afgezien
op welke plaats
hebben ze je met zuren overgoten

of je verstikt met gas
op welke plaats hebben ze gedaan
alsof ze je gingen fusilleren
om het dan uit te stellen
tot later
zomaar voor de lol
Jij schreeuwt het uit
in elke hel
en leeft in de waanzin
Niets helpt
want de hel houdt niet op
als je in een betere positie verkeert
en een geweten hebt
Elk voordeel dat je geniet
betekent de dood van een ander
elders
en zo
in deze wetenschap
hoe kun je een ander doden
elders
hoe kun je zo leven
vragend
kan jij zo leven
En welk soort leven mag dat dan zijn
Een licht aangestoken
hier of daar vergeefs
een dodelijke duisternis elders
een adem die stukt
een ademhaling die ophoudt

Irina:

Anna
Je moet hier weg
Herinner je je nog je vlucht naar Wenen
Hier werd je bedreigd
maar je vluchtte naar Wenen
daarna kon je terugkeren
en je werk verder zetten
Een tijdlang
bedreigden ze je niet meer
Ze vervolgden je niet meer
Herinner je je vlucht naar Wenen

Anna:

Wenen betekende bijna het einde van mijn leven
Wenen vernietigde mij bijna
Ik overleefde marteling
vergiftiging
alle pogingen van de Staat om me te vermoorden
Ik overleefde
de harde dagen in Tsjetsjenië
de vlammen in Ingoesjetsië
maar Wenen
Wenen was van alles het ergste
Het was haast ondoenbaar
om te overleven in Wenen
Ik stond op het punt
me te zelfmoorden in Wenen
Ze zouden me eronder hebben gekregen in Wenen
Degenen die mij hier bedreigen
wisten dat ik in Wenen
of elders
buiten Rusland
heel moeilijk kon overleven
Wie je bedreigt
vergist zich niet
hij kan zich niet vergissen

Het kwaad vergist zich nooit
Het kwaad raakt zijn doel altijd trefzeker

Irina:

Anna

Anna

In Wenen bedreigde niemand je
In Wenen kon je eten en werken en uitrusten
In Wenen kon je de waarheid vertellen
over dit land
Opdat allen haar zouden horen

Anna

De waarheid
buiten dit land
de waarheid buiten
wat is de waarheid
buiten dit land
Ik zou niet weten wat
Wat zou de waarheid
schokken
buiten dit land
Niets schokt
Ontmoedigende
verwering
Niets geschokt
Vaststellen
overal
de afwezigheid vaststellen
van betrokkenheid
van reactie
van consequentie
De afwezigheid van
verontwaardiging
In Wenen en in San Francisco
in Madrid
in Kopenhagen
in de onwaarheid zijn
al is het met de waarheid
Daar
prijzen ontvangen
De grote Russische schrijfster
Bang zijn
erg bang zijn
daar in eenzaamheid
lijden
niet meer dan iemand anders lijdt
maar ik moet toegeven
dat ik de pijn altijd moest stillen
met slaapmiddelen
Alleen hier krijg ik wat me toekomt
de dood van een verlaten hond
alleen hier
deel ik het lot
van zoveel anderen
die sterven door een schot in de slaap
of vergast gefusilleerd
levend verbrand
vernederd
In Wenen was ik
helemaal alleen
Daar waren prijzen
erkenning
Niemand spuwt je in het gezicht
niemand beschuldigt je
Elders is je waarheid niets waard
Je werk
is niet gevaarlijk

je drijft niemand de straat op
om te protesteren
Je krijgt prijzen
erkenning
Ver van hier
de afwezigheid van waarde
van waarheid
Het woord is niets waard
waar het mag worden gesproken
en blijft het dan zinnig om het uit te spreken
Dat is de onwaarheid
Dat is de norm
die overal opgeld maakt
Europa is een leugen
Amerika is een leugen
Dit theater is een leugen
In Wenen
stond ik op het punt
om van de kaart te worden geveegd
voor altijd
door een zucht
In Wenen
Voor altijd
Mijn woorden
Opgegaan in wolken
Weggeblazen door de wind

Irina

Anna

Anna

Je zult sterven vandaag
als we niet
naar de luchthaven gaan
Ooit
zei je me dat je je erop verheugde
om grootmoeder te worden
vragend
Ga je zo je dochter achterlaten
je familie
Wil je je kleinkinderen
dan niet zien
pauze
Zij kunnen je bezoeken
overal
Na verloop van tijd
kan jij ook terugkeren
zoals na je vlucht naar Wenen

Anna

Ik wil leven
doorgaan met leven
met volle overgave
maar ze hebben me ter dood veroordeeld
Ik wil genieten van het leven
De jongeren van het theater Dubrovka
wilden ook genieten
van het leven
de jongeren
van het theater Dubrovka
vermoord
door de Staat
en de zogenoemde
veiligheidsdiensten
Een individu
is van geen enkele betekenis
We zijn volstrekt betekenisloos
voor de moordenaars

We
zijn al klaargestoomd
hier en overal
om naar de slachter te gaan als men het ons zegt
als het niet meer mogelijk zal zijn om weerstand te bieden
Maar ik sta op
Sterven nee
Opstaan
dat is het woord
Ik ga de straat op
met mijn werk
Zonder begrip
voor de slachting
Tegen deze
slachting
Zonder enig begrip ervoor
Deze barbarij
Zonder begrip
voor de uitbuiting
Mijn werk
is mijn natuur en is
mijn leven
Mijn werk
is ter dood veroordeeld
De waarheid
daar waar ze nuttig is vervolgd
tot in de dood
Veroordeeld
Waar ze nuttig is
daar
te midden van het cynisme
alleen een prul om mee uit te pakken

Irina
Er plakt iets aan je rechterwang
Anna voelt met haar hand
het blijkt een kruimel te zijn
ze lacht
Nee
nog niet
Anna herhaalt het gebaar
Nu is het weg

Anna
Een kruimel
van het brood dat ik heb gegeten
toen ik naar hier kwam

Irina
Anna,
Niemand geeft rekenschap van de feiten
zoals jij
Weinig journalisten
zetten zich zo in voor hun werk
maar het is je leven
dat werkt
Dat mag je niet vergeten
Dat vergeet je altijd

Anna
Ik leef door mijn werk
Ik kan me er niet van losmaken
Het is mijn wezen
het is mijn leven
Mijn werk valt samen
met mijn wezen en met mijn leven
Leven van een verloren illusie

en een opdracht hebben
Tussen niets en iets
is er iets
mijn bescheiden persoon
en mijn werk
Mijn bescheiden persoon
die er niet bij hoort
ongewenst is
en moet worden
geëlimineerd
Het ostracisme en de marteling
volstonden niet
ze gaan me uitschakelen
Nu pas begrip ik
de nauwe relatie
tussen mijzelf mijn werk
de waarheid en de dood
Ik heb geen andere keuze
Mijn werk
is mijn leven mijn
wezen
Zoals de **jongeren**
van het theater Dubrovka
werden vermoord
zo zal ik worden vermoord
niet bij toeval
maar voor het werk
dat mijn wezen is
Ik ben niet degene die de bevelen geeft
noch degene die gehoorzaamt
In elk geval
ben alleen ik
degene die geen andere keuze heeft
De jongeren van het theater Dubrovka
vermoord als een kudde
vernederd
door de ordetroepen
Na de uitroeiing
vierden de moordenaars en de
idioten
de overwinning in de strijd tegen het terrorisme
in het theater Dubrovka

Irina

Dat was toch wel erg
wat daar gebeurd is
in het theater Dubrovka

Anna

Het gebeuren wordt voorgesteld als uitzonderlijk
maar het is niet de uitzonderling
het is de regel
Het komt erop aan het gehoor te scherpen
de blik
de hersenen
om oog te krijgen
altijd elk ogenblik
overal
voor wie het onnoemelijke lijdt
voor elk leven
dat gebukt gaat onder het lijden
Denken is niets anders dan dat
In het theater Dubrovka
de musical Noord-Oost
de jongeren
gingen zich amuseren
naar een musical kijken

Dat was hun schuld
Schuldig
daaraan
maar de zogenaamde
strijd tegen
het internationale terrorisme
betekende hun dood
Deze **strijd**
tegen het internationale terrorisme
betekent allen maar dood
en terreur
triomf van de dood
als we de verwarring opheffen
die wordt gesticht door het misbruik van de taal
Door gebrek aan duidelijkheid functioneert
de machinerie
van de dood
allen maar des te efficiënter
Zo
efficiënt
door het gebrek aan duidelijkheid
door het spook van het misbruik
van de taal
strijd tegen het terrorisme
Van de wereld zoals hij is
kan men nooit genoeg
gruwen
De terreur
triomfeert ten allen kante
Overwinningen en triomfen
overwinningen
triomfen alleen van
de terreur
Strijd **tegen** het terrorisme
een verkeerd gebruik
van het voorzetsel
Een verkeerd gebruik
partijdig
van dit **tegen**
een van de meest
waardevolle voorzetsels
die we bezitten
De parel
onder de voorzetsels
dit **tegen**
een parel
die zo wordt besmeurd
Strijd tegen het
terrorisme
Massamoord
produceert het kapitaal
produceert de winst
vernietiging van zin
Overwinning
door terrorisme
Overwinning
van
het terrorisme
dat
is veel duidelijker
Overwinning van de Staat
een uitdrukking
die synoniem is
Overwinning van de Staat
Overwinning van de terreur
synonieme uitdrukkingen
hier
en overal

De jongeren van het theater Dubrovka

Ik zal binnenkort sterven
Met een kogel in het hoofd
en alles zal gedaan zijn
Dat is het voorrecht dat mij te beurt viel
door mijn werk
Uitgeschakeld worden
in een oogwenk
als een hond
niets afziend
in vergelijking met wat de anonieme
slachtoffers hebben afgezien

De jongeren van het theater Dubrovka

vermoord
als een kudde
De giftige
walm
van het gas uitgekozen
door de president van de Staat
de democratisch verkozen
president
het gas
gekozen voor de uitroeiing
De jongeren
van het theater Dubrovka
en de
zogenaamde **terroristen**
vermoord door de Staat
door de zogenoemde veiligheidstroepen
met een gas gekozen
door onze eigen president
voor de triomf van de zogenaamde democratie
voor de zogenaamde
**strijd tegen het
internationale terrorisme**

Irina

Anna
Laat ons weggaan
We moeten weggaan
Je leven is in gevaar
Ik wacht je op in de auto langs de olm
Jij komt naar beneden
en loopt snel naar binnen
via de achterkant
We gaan naar de luchthaven
Je moet je niet overgeven

Anna

Ik geef me niet over
Ik zal ze blijven slaken
mijn kreten
zoals iemand anders
zijn geld verspilt
zijn hoofd
zijn hart
mijn onophoudelijke kreten
ik slaak ze overal
ik slaak kreten
in alle hellen
ik slaak kreten van waarheid op straat
tot mijn hersenen
vol bloed zijn
van binnen
en ik één bundel zenuwen ben
die me elke sereniteit ontnemt

ik verlies alles
alleen niet de ontzettende gedachte
dat ik mijn kreten niet meer zou kunnen slaken
elke dag
en overal
Ik ben iemand die geen andere keuze heeft
In Wenen had ik mijn opdracht verraden
te midden van deze wereld zonder uitweg
Mijn opdracht
mijn vitale
ervaring
Dat wat mij constitueert
als individu
Zijn in de waarheid
haar niet alleen maar uitspreken
Zijn in de waarheid en haar uitspreken
Het scenario verandert
ik kan me niet meer de luxe veroorloven
om zo dwaas te zijn
van te denken
dat er iets essentieels verandert
In Wenen
voelde ik me gevangen en verslagen
met alle comfort
binnen handbereik
Ik vergiftigde
mezelf
door mijn zwakheid
verspeelde ik
eigenhandig
mijn eigen waardigheid
Zo voelde ik me
Alles wat ik leerde
door de pijn
die de mijne was
van nature
doodde ik daar met
pijnstillers
en amusement
ik doodde het
om niet dieper te verzinken
in de wanhoop
of me op te hangen
Zo is het leven
Zo zit het leven
in elkaar
Zo leefde ik in Wenen
in Madrid
in San Francisco
Ik zou mijn ervaring
voor eeuwig hebben verraden
dat wat mij constitueert als menselijk wezen
Weg van hier verloren
voor altijd
mijn menselijke waardigheid
Ze zullen me beroven van mijn dood
want ook daarvan zullen ze
me beroven
maar niet
van mijn menselijke waardigheid
moest ik hardop zeggen
tegen mezelf
in Wenen
in Madrid
in San Francisco
Dat zegde ik
om terug te keren
om nooit meer weg

te gaan van hier
Nooit ga ik nog weg
van hier
*Irina bekijk haar verschrikt
vragend*
Je wilt dat ik weg ga van hier
om te sterven
buiten Rusland
Wil liever dat ik blijf
Want buiten Rusland
zal ik me zelfmoorden
Buiten Rusland
kan ik niet leven

Irina gooit zich aan de voeten van Anna, kust haar en weent

Vergeef me
mij alleen
vergeef me
ik zou niet zo moeten wenen
Vergeef me mijn dwaasheid
Anna doet haar opstaan en kust haar
Anna

Mijn kind
ikzelf zou ook wenen
met jou als ik het kon
maar mijn tranen drogen meteen op
Ween jij voor ons beiden
jij die het nog kunt
ik kan het niet meer
Mijn tranen zijn opgedroogd

Omarmt Irina

en streelt haar in de haren

Herinner je je het gedicht dat
je me schreef

dat van de velden die wenen

De velden wenen

waarom wenen de velden

zeg het mij, jij die de velden

fotografeerde met je tranen

Je droeg het op aan mij

Ik fotografeerde niets

met mijn tranen

want mijn tranen zijn opgedroogd

al van in het begin

Want je tranen drogen

meteen op

als je wordt gemarteld

als het beter is

dat je hoofd niets denkt

omdat dat strikt noodzakelijk is

als je wil overleven

In werkelijkheid ben ik al lang

veroordeeld

Je weent

waarom ween je

Mijn grijze haren

Op één dag werd ik honderd jaar ouder

Ik was als alle

overige journalisten

al was ik niet cynisch

cynisch nee

Ik maakte reportages

over de vernieling

voor ogen

die niet in staat zijn zich in te leven

want wat zal hij doen

de verdoofde mens

de mens die niet lijdt
omwille van de rampen en denkt
dat hij daarom beter leeft
ver van de ramspoed die hij zag
en dat hij iemand is
de mens die opgaat
in de pure schijn
Maar hij gelooft het alleen maar
hij kan het alleen maar geloven
want in werkelijkheid
is hij al klaar
om naar de slachter te worden gevoerd
Een zweepslag volstaat
om de mens onverschillig te maken
zonder voorbestemde harmonie
Zo bleef ik achter ik
zonder harmonie
Zo won ik me een hart
door de marteling
Ze blinddoekten mijn ogen
Ze stelden me op
om te worden gefusilleerd
Ze spanden de trekker en zagen
de angst in mijn ogen
Daar genoten ze van
want het was maar een spel
Ze wilden me alleen maar terroriseren
terroriseren alleen maar
en of ze daarin slaagden
Vol angst lieten ze me
achter vernederd en
vrij
om nog partij te kiezen

Ik ging door met mijn pogingen
om verontwaardiging te wekken
want waarachtigheid
veroorzaakt verontwaardiging
voor dezelfde ogen als voorheen
de ogen van wie
niet meer bewogen worden
Met groeiende bezetenheid
Wanneer ik zal zien
dat ze toch geraakt worden
dat ze toch
op straat zullen komen en protesteren
al was het in stilte
en dat harten
hersenen
de wereld veranderen
Zo ging ik door
met mijn pogingen
om verontwaardiging op te wekken met liefde nu
Mijn werk
Ik heb betogingen gezien
uiteengejaagd door kogels
Ik heb soldaten gezien
stervend van honger
werkend als slaven in de bouw
Ik heb hele bevolkingen
zien sterven van honger
en van kou in Kamsjatka
de hongerige familie
van de kapitein van de atoomduikboot
De mensen
sterven van honger
als vanouds

Deze dag is niet anders dan een dag van duizend jaar geleden
Menselijke wezens
sterven van honger
niet anders dan duizend jaar geleden
en de instrumenten om ze te doden
in massa
zijn veel efficiënter geworden
ze worden geperfectioneerd en gemoderniseerd
Ik heb martelingen gezien
van weerloze individuen
Ook ik heb martelingen ondergaan
om allerlei redenen
Al de onderdrukten
de onderdrukten
hebben me een hart gegeven zonder een woord te spreken
Alle onderdrukten
hebben me verwelkomd zonder te zeggen
wij heten je welkom
wij zijn degenen
die je verwelkom
Ze verwelkomen je altijd
de onderdrukten
ze vragen het je niet
Ik heb bemind met passie
Ik heb bemind zoals de gewone mensen
gedreven door de liefde elke dag
De mensen van Centraal Azië
de mensen van Kamsjatka
en van Tsjetsjenië
de mensen van Jakutia
De andere die ik ben
Als je zegt dat ik iemand anders ben
dat is zeker
ik heb bewijzen
ik kan het je bewijzen
Ik ben niet meer mezelf
Ik ben al miljoen keren gestorven
zoveel keren als ik heb bemind
en ik ben herrezen en gestorven
en wedergeboren
Ze hebben me op de brandstapel gegooid
en ik heb mijn best gedaan
om de pijn niet te voelen
middenin de vlammen
Verbrand en beledigd
in het gezicht gespuwd
ik heb het hart
gevolgd
dat ze mij hebben gegeven een hart
de onderdrukten
hebben mij
een hart gegeven
Dat is de absolute zekerheid
die ik heb
Ik ben er helemaal zeker van
Ik was nooit meer
mijzelf
of beter
dat was ik
en ik ben een ander
ik zweer het je
ik ben een ander
Met een mes in de rug
met houtskool brandend
op je huid
je weet niet hoezeer je faalt
in de poging
om ook de vijand lief te hebben

Het vraagt een enorme inspanning
maar zich inspannen
het doen
oh, hoeveel inspanning kost dat
omdat tenslotte
wat kan de vijand je meer doen dan kwaad
Met de meest perverse bedoeling
dwingt de vijand je tot
seksuele overgave
Irina weent
Waarom ween je
Ween niet
Je mag niet wenen

Irina
Ik zou sterk willen zijn
zoals jij
maar ik ben zwak
zoals de meerderheid
daarom ween ik
Anna
De meerderheid
weet niet hoeveel macht ze heeft
Een algemeen verzaken aan de schijn
aan de symbolen van identiteit
aan de vertegenwoordigers
en alles is gedaan
De terreur houdt niet op
de catastrofe de waanzin gaan door
Het belang van de strijd (tegen het terrorisme)
de noodzaak ervan
verpakt in symbolen
bewaard in de vakjes van de taal
verkocht op de markt van de verwarring
De verbeelding
de intelligentie
het geheugen
de regressie
Het kapitaal
van een barbarij die profiteert
ten koste van hen die leven in
het anonieme lijden
Verdovende middelen en misleiding
tegen de zin
voor verantwoordelijkheid
Verkwanseld en afgestaan
het gevoel voor verantwoordelijkheid
verloren
te midden van van de verwarring
in stembureaus
op de werkvloer
De meerderheid bekijkt de schermen verleid
door de pure schijn
door het gebrek aan inspanning
dat overal afstraalt
De tranen
zijn me opgedroogd
Mijn bescheiden persoon
is alles wat ik inzet
Al mijn kracht
spruit voort uit dit éne
de solidariteit beleefd
in individuele daden
van andere mensen
de solidariteit beleefd
dank zij andere eilanden van hoop
in de schoot van deze

barbarij
de solidariteit
in volslagen stilzwijgen
ogenschojnlijk
verraderlijk zelfs
maar nooit verraad
omdat het een
menselijk verraad is
en hoe kan het verraad zijn als wij hier
in de rampspoed
allen samen zijn
Hier staan we allen opeengepakt
uiteindelijk
opdat ze gas op ons loslaten
om ons uit te roeien

Irina

Deze week komt
de krant uit
je laatste krant

Anna

Dit artikel zal niet worden gepubliceerd
dit artikel

zal met mij verdwijnen

De politie

zal de computer meenemen

Je moet het kopiëren

al weet ik niet zo zeker

of je dat wel moet doen

Het is

in de map Anna

submap Kadyrow

Tracht het te publiceren

als je kan

maar ik weet niet

of je dat zult kunnen

noch of je dat wel moet doen

Het zal je heel moeilijk vallen

en als het artikel verschijnt in de pers

zullen ze ook jou doden

Het zal heel moeilijk vallen

om deze tekst

gepubliceerd te krijgen

Een stuk over de marteling

en over de slachter van Tsjetsjenië

de president van Tsjetsjenië

Ramzan Kadyrow

een psychopaat

een onbeschrijfelijke imbeciel

gesteund door Russische staat.

De zwerver komt binnen

Irina is erg verontrust.

Anna blijft rustig

De zwerver

Goede avond

Anna

Kijk wie ons komt bezoeken

goede avond

De zwerver

de man die het allemaal weet

Irina vragend verrast

Ken je die man

Anna

Ik ken hem

natuurlijk ken ik hem

en jij ook

jij kent hem ook

*Irina bekijkt de zwerver, tracht hem te identificeren.
Verwachting. Stilte.*

TWEEDE SCENE

De vorigen. De zwerver kijkt verstrooid naar Anna en Irina

Irina

Wel, ik ken hem niet

Anna

Ik denk van wel

Je kent hem zeker

Irina

Nee,

ik herken zijn gezicht niet

Anna

Natuurlijk

zegt zijn gezicht je niets

vragend

Maar zegt het je niets

dat hij hier voor ons verschijnt

zomaar

en ons op zo'n vanzelfsprekende

manier begroet

Irina

Nee

Dit alles is

op zijn minst

heel eigenaardig

Anna

Zeer eigenaardig,

zeg dat wel

Zeer eigenaardig

Wie zou zich hier zo kunnen aandienen

op dit uur in de avond

in deze woning

alsof het niets was

zomaar

Irina

Ik weet het niet

Ik heb niet het minste vermoeden

Zijn aanwezigheid is zo ongerijmd

en zo vreemd

dat ik me niet op mijn gemak voel

Anna

Het is iemand die

perfect op de hoogte is van onze situatie

van de bedreiging

van het verdict

dat over mij is uitgesproken

De zwerver, ernstig

Anita

Vandaag zullen ze

je doden

Anna, lachend naar Irina

Zie je

Hij weet alles over ons

Irina

Hoe is dat mogelijk

Wie is hij

Hou op met dat spelletje

jullie twee

Anna

Wij spelen niet met jou
Eerder speelt iemand anders
met ons drieën
Je zou je beter niet afvragen
wie die man is
maar eerder
wie jij bent
wie ik ben
en wat wij hier doen

Irina

Anna,
vertel geen onzin
Ik weet perfect wie ik ben
en wie jij bent
Ik ben Irina
en jij bent Anna
Anita
Anna Politkovskaja
de beroemde journaliste
en mijn goede vriendin
We zijn hier
omdat we samen werken
bij deze krant
de **Novaya Gazeta**
veel beter dan de **Izvestiya**
waarin men de waarheid niet vertelt
en dan de **Pravda**
waarin niet eens nieuws valt te lezen

Anna

Je bent daar wel erg zeker van
Maar ik ben niet Anna Politkovskaja
want Anna Politkovskaja
is vermoord
Anna Politkovskaja
stierf op straat
als een hond
Ik ben niet Anna Politkovskaja
maar een actrice die
Anna Politkovskaja speelt
kort voor haar dood
het personage
van Anna Politkovskaja
Want de echte
Anna Politkovskaja
stierf als een hond in Moskou
Ik ben een andere Politkovskaja
Ook jij
bent een imaginair personage
en deze zwerver
is een ander personage
waarmee de auteur
in feite
graag telkens weer uitpakt
Wij horen altijd
bij deze woorden
of je dat wilt of niet
Telkens lijken we levend te zijn
en vol woorden voor het leven
alsof de woorden levend waren
alsof het leven uit woorden bestond
maar het zit helemaal anders
geloof me
Anna Politkovskaja is immers gestorven
als een hond

Tussen mijn woorden
en Anna Politkovskaja
heb ik me geschoven
Als een zieke lig ik hier naast
de woorden en de schijn van aanwezigheid
van Anna Politkovskaja
opdat zij opnieuw tot leven zou komen
Anna Politkovskaja
uit koppigheid ben ik hier
ik ervaar dit ritueel als de dood
maar leven en dood
wie weet
gaan ze hand in hand
vermits er zoveel verre doden in mij zijn
vermits zoveel mishandelde mensen
me raakten zoveel ontvoerden
zoveel vermisten en doden
Zich afvragend
Waarom deze voorstelling
Is het theater het leven
of gaat het ertegen in
Zijn we wat we voorstellen
of zijn we alleen wat de auteur wil dat we
voorstellen

Irina

De auteur
welke auteur
wat zeg je toch allemaal
Anna
Zomaar personages
uit een toneelstuk
hoe kun je zoiets
in je hoofd halen
De zwerver, plechtig
Het is beter dat je dit thema laat rusten
Maar anderzijds heeft het
geen zin
om in te gaan tegen
wat onze natuur ons voorschrijft

Anna

Ik ben Anna Politkovskaja niet
Anna Politkovskaja
leefde maar één keer
maar ze ging er helemaal in op
Wie er helemaal in opgaat
leeft maar één keer
Eenmalig
is het leven van wie er helemaal in opgaat

Ik ben Anna Politkovskaja niet

In een stom toneelstuk
dat wordt herhaald en herhaald
wordt ze telkens opnieuw
ten tonele gevoerd
in een stomme
politieroman
een stomme film
alsof ik haar zou kunnen zijn
iemand die er helemaal in opging
en die slechts éénmaal leefde
Zij was één enkel leven
zoveel is zeker

voor haar

die er helemaal in opging

een enkel leven

Wie er helemaal in opgaat
leeft slechts één keer

Ik leid vele levens
in vele verschillende lichamen
elk optreden op de scène
wat een marteling
bij elk optreden op de scène
lijden aan de afstand
tot dit ene leven
tot dit unieke leven
dat voorgoed is verdwenen
Het theater is oorlog
en komt in wezen hierop neer
het leven voor de enen
de wreedheid en de slachting voor de anderen
maar wij zijn hier
om dat te tonen
daarvoor
zijn we hier

Irina

Ach Anna

Anita

Je hebt je oordeelsvermogen voorgoed verloren

en straks verlies ik ook

het mijne

Ik

Deze situatie

ik begrijp het niet

Je zult vandaag sterven

als je niet naar beneden gaat met mij naar de auto

Dat is alles wat ik zeker

weet

De zwerver

Alsjeblieft

hou daar mee op

Ik ben alleen maar gekomen om jullie te zeggen

dat ik een verdacht personage heb gezien

achter het muurtje

in de laan

Ik vrees dat het de moordenaar is

Anna

Goed

Omdat jij het zo wil

spelen we het spel nog wat verder

Vragend

Is het de laan die

begint met een olm

als je van hieruit meteen

naar buiten gaat

De zwerver

Ja,

ik geloof van wel

Irina, vragend

En die man

draagt hij

een gele regenjas

De zwerver

Ja

daar ben ik zeker van

De kleur trekt erg de aandacht

Anna

De exhibitionist

De zwerver

De exhibitionist

Anna

Ja

een onschuldige man

die zich hier opstelt

elke avond
Op een keer
liet hij ons jammer genoeg
het voorwerp zien
van zijn trots
Irina
Ja
en 's winters
krimpt het wat in
die man werkt in een winkel
van elektrische huishoudtoestellen
's Avonds stelt hij zich hier op in de straat
en wacht tot we naar buiten komen
Dan hup
zie je hem
hoe groot hij is
eh
hoe groot
en hij begint te masturberen

De zwerver
Ik was ervan overtuigd
dat hij de moordenaar was
Hij zwierf hier rond
ik hem heb gezien
en ik vond hem heel vreemd

Anna
We hebben niets te vrezen
van deze man
maar voor mij hoeft je hier niet
rond te neuzen
Je bent heel lief

De zwerver
Ik ben een zwerver
iemand die altijd maar
ronddoelt

Anna
Maar de moordenaar is alomtegenwoordig
Hij hoeft zich niet te verstoppen
achter een muur
Hij hoeft geen
regenmantel te dragen
De moordenaar heeft geen reden om zich te verstoppen
voor iemand
waarom wel
Als hij zich verstoopt is dat alleen maar
een kwestie van vorm
Hij heeft bovendien
al de tijd van de wereld
De tijd
heeft hem tot nog toe gelijk gegeven
de tijd
zelf een dief
is zijn handlanger
De moordenaar en de beul
hebben altijd gelijk
Toen ze me in het gezicht sloegen zeiden ze
nu zul je enkele dagen lang
niet kunnen lopen
en ze vergisten zich niet
u hebt gelijk
zei ik tot ze
ze hebben gelijk
Irina neemt een boek
Wat voor een boek is dit
Irina
Je thesis

over Marina Tsvietaeva
Anna
Dat oude werkstuk
Zeker
Op een dag
bracht ik het naar hier
om het te lezen
Helemaal niet slecht
dat werkstuk
De zwerver
Tsvietaeva
interesseert me ten eerste
Marina Tsvietaeva
Ik zou het willen lezen
dat boek van jou
Anna, tegen de zwerver
Je mag het houden
Irina heeft nog een ander exemplaar
Irina geeft het boek aan de zwerver
De zwerver
O
bedankt

Anna
Ik hou niet van de poëzie van Marina Tsvietaeva
Ik maakte er een thesis over
omdat die vrouw me aantrok
haar persoonlijkheid
Tsvietaeva
werd vervolgd door Stalin en pleegde zelfmoord
in de uiterste ellende
Ze hing zich op met het koord
waar ze haar bagage mee vastbond
Haar poëzie
ontdekte ik pas later
en ik vond ze pretentius
Anna Akhmatova
is veel beter
de poëzie van Anna Akhmatova
en die van Majakovski
ik hou van Majakovski
en ook van César Vallejo
met zijn 'Zwarte Boodschappers'
maar mijn lievelingen
zullen altijd Villon en Hölderlin zijn
Ja, en Ingeborg Bachmann
hoe groots was
Ingeborg Bachmann
ik ken al haar gedichten van buiten
Bohemië ligt aan de zee
Ingeborg Bachmann
ik voel als haar
alles wat ze schreef
beleef ik en begrijp ik
perfect
als vanzelfsprekend
gelijk haar
Maar Tsvietaeva is pretentius
zoals Rilke
of Juan Ramon Jiménez
Ik heb veel energie besteed aan die poëzie
teveel tijd
en inspanning
Op de duur kreeg ik zo'n een afkeer van Marina Tsvietaeva
dat ik niet anders kon
dat me op iets anders te gooien
het minst poëtische van alles

de journalistiek
Misschien heb ik het aan Tsvietaeva te danken
dat ik zo'n goede journaliste ben geworden
een geheel en al journalistieke natuur
De zwerver
Ik heb Tsvietaeva nooit gelezen
en ben benieuwd
dat verhaal van haar leven en haar zelfmoord
kende ik wel
Irina
Moet je hem het boek niet opdragen
je bent zo'n goede vrienden
De zwerver
Natuurlijk,
alsjeblieft
als het niet teveel is gevraagd
het zou me een grote eer zijn
Anna neemt het boek en schrijft er een lange opdracht in
Irina
Wat zul je hem schrijven
Anna stopt met schrijven en geeft het boek aan de zwerver

De zwerver
Ik wens je een lijden, mijn beste vriend,
dat niet verderft en verdwaast de mens
maar eerder muziek is voor de mens
en bloeit in het geven aan de vriend
Ik wens je een lijden, mijn beste vriend,
waar bloemen uit opbloeien. De mens
moge hij muziek zijn voor de mens
en haar niet onthouden aan zijn vijand
Het lichaam sterft en vergaat tot as
Wat leefde in de geest is weldra vergeten
waar is wat bezielde dat gebaar
Moge opflakkeren nu al de as
die komt Lijden wordt niet vergeten
Moge dat wat jij draagt zijn het zwaarst

Vragend
Heb jij dat gedicht gemaakt
Anna
Ja
ik schreef het een tijdje geleden
vertrekkend van een idee van Tsvietaeva
in een brief aan Pasternak

De zwerver
Dank,
veel dank
je slaat me met verstomming,
bedankt

Irina
Wil je dat ik koffie maak
Anna

Ja,
maak me een koffie
Vragend aan de zwerver

Wil jij er ook een

De zwerver
Nee
zeker geen koffie
Dan kan ik niet slapen
Ik moet maar eens gaan

Irina
Een ogenblik
zwerver
Je hebt ons niet eens
je naam verklapt
De zwerver

Die naam doet er niet toe
Ik heb mijn naam vergeten
of misschien heb ik er geen
Irina
Dat is absurd
absurd
zwerper
Vragend
Waarom wil je hem ons niet
verklappen
De zwerper
Ik ben een eenvoudig man
een zwerper zonder vaste stek
die door de wereld trekt
met blote borst
De regen en de armoede
zijn mijn hoogste passies
Ook de zee
en de klippen
waar de golven tegen slaan
en weet dat niets van dit alles
het hoogste is of het beste van alles
Meer weet ik niet over mij
Vragend
Wil je liever een leugen horen
Het is de pure waarheid
Ik weet niets meer

Irina, vragend
En hoe zit het met de vrouwen?
Je houdt van geen enkele
Geen land
Geen rust
Vragend
Ben je alleen maar een ontwortelde
De zwerper
Ik hield van een vrouw
die wou leven
in een huis met een tuin
en in een huis met een tuin
sloot ik me jaren maanden dagen op
tot ik me bijna van kant maakte
uit haat jegens mezelf
Het was een goede plaats Daar
kon alleen de dood me treffen
een hart zo zachtvaardig zwak
dat elke angst me volledig vreemd was
Ik verliet het huis
en de vrouw zei me vaarwel
Zij wou niet met me meegaan
maar kwam een andere man tegen
om haar huis met tuin in te nemen
ze zei me vaarwel vaarwel
en ik zei ook
vaarwel
aan dat leven aan dit houvast
dat indruiste tegen mijn leven
vaarwel
van dan af zwerf ik alleen door de wereld
Er is niet veel meer waar ik van hou
maar ik heb nog lief
ik heb lief
Ik hou van haarlokken ik heb graag
dat een gezicht is zoals het is
en zie me er graag in weerspiegeld
Ik geef daar de voorkeur aan
boven me vast te klampen aan het niets

ik hou ook nog van een hand
ik hou ook
van een spel met vijf vingers ik hou van het spel
maar mijn diepste passie zijn
de regen en de armoede
Ik heb niet meer grond nodig
dan die welke mijn voet betreedt
al zal overleven altijd moeilijk zijn
want niemand blijft ongestraft
Irina schenkt de koffie in

Anna

Niemand blijft ongestraft
zoveel is zeker mijn vriend
daar heb je volledig gelijk in

De zwerver

Deze dag is niet anders dan een dag van duizend jaar geleden
niemand heeft weet
van de steden die verdwenen
of van de mensen die verdwenen
door de steden die opkwamen
De mensen drinken lachen stiller
vergeten
Alles herhaalt zich
en in hun schimmige samenzijn
weten de doden niets van andere doden
noch van het feit dat ze dood zijn
Ze gaan almaar door met sterven
in de straten en op het gemaskerde
bal

Deze dag is niet anders dan een dag van duizend jaar geleden
Sommigen sterven voor anderen
Ze zullen ons vergeten

Anna

Ik weiger dat te aanvaarden
maar vrees dat het toch zo zal zijn
We zullen
zo ver zijn als maar mogelijk
Geen groet zal meer worden beantwoord
Geen woord
verdient het om te worden gebruikt
Wie de waarheid vertelt verontrust
wordt onderdrukt
de spelbreker
wordt overal vervloekt
omdat overal
het feest wil doorgaan
De uitbuiting
laat niemand ongestraft
de uitbuiting
verandert de mensen
in lege maskers
vleesklompen
zonder hart en zonder hersenen
Wie zal hun er een geven
Welke rat welk insect zal hun
een hart geven
hersen
Want het machteloze insect
onder de microscoop
en het Guinees biggetje
dat vertrouwd als het is met de ervaring
van de vergiftiging
geen enkele god kan aanroepen
zijn mijn vrienden
Alle mensen die worden mishandeld
en zijn uitgeteld

de spaanders
van een stoel
of het vuile glas
dat wordt weggeworpen
de versleten kleren
de verbrande huizen
die ten hemel schreien
zij die tot uitschot worden herleid
de gebombardeerde stad
Alle zijn ze mijn gelijkenis
want niets blijft ongestraft
en hij die minder ongestraft blijft
hij in wiens lichaam
de geschiedenis zich voltrekt
zij het dan niet de eigen geschiedenis
slaagt er niet in zich uit te drukken
omdat er al altijd
de marteling is die hem achtervolgt
Geen van deze doden en geen
gepijngd vlees
dringen door tot andere hersenen
die niet kunnen begrijpen die
nooit
worden geraakt
hoe is dat mogelijk
Nu is niets meer mogelijk
We zullen worden vergeten
Ik vrees dat het zo zal zijn
Pauze. Smartelijk
Allen zijn vergeten
zoveel is zeker
maar iets van hen blijft toch
in het heden
een verloren
kreet
een schuld die niet is ingelost
Ooit
zullen allen ze kunnen inlossen
Ooit
zullen allen een aandenken zien
in een hoop stenen
en zullen eerbiedwaardige graven
niet meer nodig zijn
noch iets om neer te knielen
Er zal niets meer nodig zijn
om bloemen in te zetten
daar waar de opgestapelde stenen
zullen worden verenigd
geen enkele denkbaar zonder de andere
en ze zullen de levenden
gewoonweg
een paar passen gunnen zonder rouw
de hele dag
in het hart
en niet de dood

*Projectie van 'To the supreme being' van Anselm Kiefer.
De zwerver schrijft op een blad papier gedurende de monoloog
van Anna*

Maar opgepast
Wie gestorven is in de nacht
zal weer opstaan
ze hebben hem nog niet afgemaakt
of ze hebben zich al over hem ontfermd
ze zullen hem opvoeren
De vernederde en gestenigde
blijft zijn rol spelen
in de maatschappij
die vernedert en stenigt
Hij blijft zijn rol spelen
in de taal
in de propaganda
van de caritatieve maatschappij
dezelfde maatschappij
die de retoriek bedenkt
om de gestenigden te vernederen
Ook mij zullen ze weten te gebruiken
Ook na de dood
zal ik niet rusten
Ze zullen me doden als een hond
omwille van mijn werk
omdat ik de waarheid vertel
en voor dat laatste
zullen ze van mij een **heroïsch symbool** maken
maar dat ben ik niet
ik ben geen **heroïsch**
symbool
Ik ben een anonieme vrouw
die dadelijk dood zal neervallen
in een betoging
Ik ben een oudje van Irkutsk
dat sterft van de kou in de winter
Ik ben een prostituee van Norlisk
die het einde van de maand of de dag niet haalt
Ik ben geen heroïsch symbool
ik ben een menselijk wezen te meer
een onderdrukte te meer
in de anonieme en universele
en eeuwige massa der onderdrukten
daarom zal ik waarheid zijn
en zal ik zijn in de waarheid
want ik ben alweer iemand
alweer een vorm van leven
die ze niet willen laten bestaan
een bescheiden vorm van leven

een rat
wier bestaan
niet wordt getolereerd
Maar ik ben
geen **heroïsch symbool**
al twijfel ik er niet aan
dat de retoriek van de moordenaar
mij tot **heroïsch symbool** zal maken
Voor het alomtegenwoordige cynisme
zal ik het lichtende
symbool worden waar het behoefte aan heeft
lemand is geliquideerd
omwille van zijn journalistiek werk
dat de namen van een paar moordenaars
aan het licht bracht
wie dit risico neemt
wordt uitgeschakeld
en dat levert een lichtend spektakel op
een lichtend voorbeeld
van heldendom.
Natuurlijk
zullen ze zich zodoende
meester maken van mijn werk
in de zogenaamde Westerse wereld
om het zo overbodig te maken
als maar mogelijk is
Dat zal mijn marteling zijn
na de dood
dat ze me heldhaftig zullen noemen
dat ze van mij
een **heroïsch symbool** zullen maken.
Een dode rust niet
nooit
rust
een dode
en dat is de manier
waarop hij geen rust zal vinden
na de dood
Maar het is goed zo
Minstens
een lichtstraal te ontwaren
Wat ons manipuleert
draagt in zich het zaad
dat het zal ontmaskeren

De zwerver, plechtig
Beste vriendinnen,
mijn beste vriendinnen
Mijn optreden in dit stuk
loopt op zijn einde
maar als afscheid van dit boek en deze opdracht
omhelst de thesis over Marina Tsvietaeva
vind ik niets beters
dan wat ik hier heb geschreven.
Het is pover, stuntelig en triestig....
Verontschuldig me voor de correcties
Hij geef aan Anna het papier waarop hij aan het schrijven was

Anna

Je bekijkt de velden zo sereen
zonder spoor van geluk. De avond valt
over de witte velden en al is het laat
toch maakt het licht je sereen
In de waanzin jouw sereniteit
op het einde van het leven van de avond
op de drempel van de dood. Het wordt laat
en op dit ogenblik verschuift je sereniteit

§

de klare grens waarop je bestaat
de rand van de afgrond waarin je kijkt
de rand van het leven en de dood
Op weg naar de galg besta je nog
en in het licht binnen in je ogen bekijk je
de slachtoffers van eeuwen en de dood
Zij stopt met voorlezen
Er moet nog iets anders zijn
dan slachtoffers en dood
oogleden in de stenen
ogen die nog vanuit de stenen
naar binnen gekeerd
kijken
ik denk altijd
dat ik niet goed naar de dingen heb gekeken
en was blij
dat ik me had vergist
dat ik ooit niet goed had gekeken
Slechts één keer heeft iemand me de hoop teruggeven
Ik heb een rechter een waar oordeel zien vellen
ik heb hem het verdict in vraag zien stellen
dat op voorhand werd opgelegd
door de Staat
en een oordeel zien vellen tegen de barbarij
Voor één keer heb ik iemand
de stem horen verheffen tegen de machtigen
Een enkele keer
betogingen in de straten
stromen van verontwaardiging
tegen de woestenij van dwaasheid
Wie in opstand komt tegen de Staat
is bij voorbaat verloren
vermits hij zich aansluit bij de verliezers
dat is de noodzakelijke kracht
die me levend houdt
de kracht die mijn sereniteit vernieuwt
zonder spoor van geluk
zoals je zegt
De zwerver
Liefste kinderen
Ik moet gaan nu
De zwerver omhelst Anna en Irina
Dit gebouw is ronduit verschrikkelijk
maar naarmate het donkerder wordt
krijgt het een zekere
minimalistische schoonheid
zoals een loden kubus
zinkend
in een rozige horizon
Anna
Alles kan schoon zijn
een vlek op een muur
een verkeerslicht
een of andere schets
de schoonheid
die leegheid
interesseert me absoluut niet
en ik mis ze ook niet
De zwerver
Ik ook niet
in de grond
Alleen de regen
alleen de armoede
of intelligente vrouwen
Met een knipoog naar Anna
Ik zal hier zijn
altijd in de buurt
heel dicht bij

rond dolend
Irina
Tot ziens
zwerfver
Anna
Ik dool rond en kijk toe
hoe de droefheid
je overvalt
De zwerfver af

DERDE SCENE

Anna
De dag gaat voorbij
Omdat ik zeker weet
dat mijn leven ten einde loopt
zoek ik overal
meer tijd
om het gif van de tijd
te ontcrachten
zonder soelaas
Want jij wil niet meer
leven in deze wereld
jij wil niets meer voor jezelf
weten dat je wat langer leeft
zoals de duif die
krumels eet
uit de hand van haar moordenaar
Weten dat je leeft
zolang men het je toestaat
Leven
in zoverre het je is toegestaan
maar ik sta er al buiten
ik aanvaard wat moet komen
en heb geen spijt van wat is gebeurd
als ik mijn leven moest herbeginnen
zou ik alles hetzelfde doen
Als ik moet sterven als een hond
in de straten van Moskou
dan aanvaard ik dat
Hopelijk zal dit de bekroning zijn
van mijn werk
want dat zal mijn leven geweest zijn
Ik wil niet nog een dag leven
Ik ben al vrij van mijzelf
Mijn werk
zal overgeleverd worden aan de elementen
als mijn gebeente
in de aarde rust
dat is de vorm die ik me wilde geven
die ik heb nagestreefd
met absolute overgave
Als ik moet sterven als een hond
in de straten van Moskou aanvaard ik dat
Tenslotte straft
deze maatschappij zichzelf
Het kwaad is niet dat je een mes
in je rug krijgt geplant en dat ze aan de haal gaan
met je portefeuille
Het kwaad slaat anders toe
door je herinneringen
aan te tasten
je gevoel voor menselijkheid

in je diepste innerlijk
juist als je veilig meent te zijn
En dat is je grootste schat
waarvoor je het meest hebt afgezien
waarin je het best bent geslaagd
niettemin
het belangrijkste wat je nu bezit
al is het aardsdroevig en
aartsverschrikkelijk
tot dit inzicht te moeten komen
te beseffen
dat dit de bloem is van het kwaad
dat als jij het moet ondergaan
je het lijden
deze schande
moet gebruiken
om een einde te maken aan het kwaad
Op je werk
Ze telefoneren naar je huis
meer dan eens
Een van die keren
neemt je dochter op
een schorre stem
een vervormde stem
Je moeder zal sterven
als een hond op straat
Ze moet sterven
als een hond op straat
We moeten haar doden
als een hond
in de stad

Irina

Anna

Je kinderen

Je kleinkinderen

*Anna barst uit in een wenen dat eerder een gesmoord
ononderbroken gebaar van pijn lijkt*

Anna

Anna

Irina omhelst haar

Anna

Ik kan niet wenen

Mijn hele lichaam doet pijn

Al die zere plekken die in mij branden

me verteren

me niet toelaten te leven

Nog meer verminkt de droogte in mijn ogen

mijn ziel

Wat overblijft van mij

is alleen maar levende ongevoeligheid

Mijn tranen zijn uitgedroogd

Ze herhaalt het stomme gebaar van pijn

Irina wordt gegrepen door paniek

Irina, op het punt van te wenen

Anna

In 's hemelsnaam

We moeten naar de luchthaven

We moeten doen wat ik zei

Ik breng de auto naar hier

Ik parkeer hem naast de olm

ik doe de achterdeur open

en jij komt naar beneden gelopen

dadelijk

en sluit

heel snel

de deur

en we haasten ons
naar de luchthaven
Anna, schreeuwend
Naar de duivel met de luchthaven
naar de duivel
Verschrikt, bijt in haar lippen
Vergeef me
Vergeef me
Gebaar van pijn dat wenen lijkt
Wanhopig
Irina weent
Vergeef me
Ik kan je alleen maar
bedanken
vergeef me
je bedanken
overstelpt ze met kussen
ik kan je
alleen maar bedanken
niets dan dank voor jou
Jij toont dat een auto
nog voor iets anders kan dienen
dan om je tegen een muur te pletter te rijden
of tegen een boom
Ik kan je alleen maar
bedanken
vergeef me
vergeef me
Gebaar van pijn dat wenen lijkt
Ik wil leven
Ik wil leven
Ik wil niet sterven
Gebaar van pijn dat wenen lijkt
Ik wil niet sterven

Irina
Laat ons naar de luchthaven gaan
Anna
Ja
Irina
Ik moet de auto gaan halen
Ik breng hem tot hier
Als ik er ben claxonneer ik
en jij loopt naar beneden
zoals afgesproken
Anna
Ja
Irina
Wacht hier op mijn teken
Als je de claxon hoort
kom je naar beneden gelopen
en kruipt op de achterbank
akkoord
Anna
Ja

Irina
Alles komt goed
Ik vlieg vandaag weg met jou
Ik vraag verlof aan de krant
voor een paar weken
Ik keer terug
binnen een paar weken
Zij zullen het verstaan
De hele krant
staat achter jou
Ik zal achter jou staan

Ik vlieg vandaag weg met jou
waarheen je maar wil
We vliegen samen weg

Anna

Goed

Irina en Anna kussen elkaar

Irina

Alles komt goed

Wacht op mijn teken

tot straks

Anna

Ja

Irina af

Pauze. Stilte

Anna is alleen op de scène

Anna

Alles komt goed

Lacht

Ggoed

Ggggoed

Alles komt ggggoed

Dat ggggoed druipt

als lopend slijm

waar je maar kijkt

Hoe gaat het ggggoed en met U

ggggoed

ik maak het ggggoed

de dingen gaan ggggoed

Lacht

Wat ben ik moe wat zit ik te lachen

ik zeg al niets meer

er valt niets meer te zeggen

er is niets meer te zien

in dit licht

het graf is gegraven

niets kan mij nog om de tuin leiden

Heel de krant staat achter u.

barst in lachen uit

Wie ben ik

in werkelijkheid

en wie staat achter mij

en waar ben ik

maar welke dwaas

zou

achter u staan

vrienden,

achter u

Ik heb uw naam in de sneeuw geschreven

en kreten van vreugde geslaakt

Nu ben ik al oud

Op slag werd oud

wat jong was

ik weet het nog niet lang

maar dat er nog jeugd mag zijn

dat ze er mag zijn

waar ze nog kan bestaan

en dat ze er mag zijn

waar ze niet meer is

daarvoor wil ik nog een lans breken

De witte velden

Je sereniteit

zonder spoor van geluk

Je toneelstuk

Je doodsstrijd

Wie zullen deze woorden

redden

Wie zal ik redden
door deze rol te spelen
een vorm van leegte
slechts
haar alleen maar opvoeren
In werkelijkheid
weet ik al waar mijn dood mij opwacht
Twee kogels
en één in het hoofd
of waren er vier in totaal
vragend
hoeveel waren het er
schrijver

Mij achtervolgen die vier schoten
of misschien waren het er maar drie
ik zei altijd van niet
dat het er vier waren
die jullie mij toedienden
maar jullie doodden niet mij
Wie is het slachtoffer
Ik zou niet in zijn plaats willen zijn
in jullie plaats
zou ik niet willen zijn
maar ben het toch
Jullie hebben niet mij gedood
maar

uiteindelijk
alleen maar jullie zelf
Vragend
Want wie schoot mij neer
wie heeft hij neergeschoten
Jij was niet de dode
Noch waren jullie het
En wie hebben jullie neergeschoten
Mij die jullie een hart wilde geven
willen jullie
Ik wilde het
Verschrikking
Verbazing

Vragend
Voelen jullie het niet
Voelen jullie het niet,
vrienden

Alsof ze zich een gedicht herinnert lang geleden geleerd

Reeds stijgt ten hemel de zwarte rook §
onze beenderen verbrand onze ogen
onze handen en voeten. In uw ogen
zie ik droefheid en schuld het zwarte brood
valt in uw handen. Zwarte dag
morgen zullen droog zijn uw ogen
Om u ween ik vanuit de hemel in mijn ogen
geen tranen maar zwarte waanzin
Reeds stijgt ten hemel de zwarte rook
Hoop verduistert de sterren niet
nooit ofte nimmer zullen ze ontwaarden
wat almaar kostbaarder wordt. Zie hier in mijn zwarte gezicht
hoop zonder naam in vele namen
Nooit ofte nimmer zul je haar uit de wereld bannen

Overgang

We zijn hier alleen
helemaal alleen
jullie
ik
in deze lege
tempel
Jullie keken naar jullie horloge

waarom keken jullie naar jullie horloge
Als jullie me willen vernederen
doof dan het licht terwijl ik spreek
verlos me dan uit deze boze droom
Maar laat mij sterven
Een avondje kaarten met jullie
is niets voor mij
en kletsen evenmin
of rond een tafel gaan zitten met vrienden
al wat klaarstoomt voor ongevoeligheid en vergeten
al wat klaarstoomt om
te verzinken in onverschilligheid
Let maar op
Het wordt weer dag
Zoveel tijd
ging al voorbij en toch
gaat de tijd niet voorbij
Zachtjes
knoopt het kwaad de eindjes aan elkaar
zachtjes
van deze beweging ben ik me geleidelijk
bewust geworden
deze klare ademhaling
in het onophoudelijk zachte
niet hier adem ik
maar alleen in de klaarheid die de pijn verschaft
alleen daar adem ik
Nach spätem Gewitter
das atmende Klarsein
zegde Rilke
Na de late storm
de ademende klaarheid
De late storm
die al te snel
al te snel maar
volgt
op de vroege
Ten dode opgeschreven is
elke plaats object elke minuut elk
vluchtig gevoel
dat ik opgeef
zodra het mij voorbestemt
zodra het me geschikt maakt
om te worden misbruikt
als heroïsch symbool
Ik heb me in jullie gegrift voor altijd
en dat zal wel niet uitgewist worden
De gezichten komen
van ver zoals vriendschap
al de anonieme gezichten
de gezichten
van de geslachtofferde kinderen
van de vrouwen
verkracht door honden afgericht
om vrouwen te verkrachten
Alles wat mijn hart bedrukt
voegt zich bij het licht dat binnen in mijn ogen schijnt
Je werd geboren en kende
de pijn en de dood
nog voor je een naam had
de gouden stad
van de nacht en de wraak
nog voor je een naam had.
Ze rukten je de ogen uit
en verbrandden je borsten
nog voor je een naam had
Je werd opnieuw geboren
bij voorbaat verloren

nog voor je een naam had

Met toenemende intensiteit

Het werk de stilte opgelegd in gebouwen
van beton breekt de kracht
die vaart door onze lichamen, de kracht
die aansteekt de ovens en verwarmt de gebouwen
met zoveel dode lichamen. In de gebouwen
van de verre stad is ze er niet meer de kracht.
Men vergeet de pijn kan niet optornen
tegen het werk en de stilte in gebouwen
die nooit de onze zijn. Van de dood,
ze zijn van de dood een weldaad
groter dan de pijn van bewust te zijn.
We wenen al zonder tranen om de dood
We haten En nog iemand Het is een hele opdracht
om nog een schip te zien in het heden

§

Overgang

Waarom werp je
mij
zo'n
blik vol venijn en misprijzen toe
mevrouw
waarom kijk je me zo aan
Al was het maar voor één keer
hoopten mijn ogen
in de uwe
iets van menselijke warmte te vinden
die de mens die waarachtig mens is schenkt
aan wie in diepe wanhoop verkeert
maar ik werd bang toen ik die blik zag
Nu begrijp ik het
het was verkeerd van mij
om iets van u te verwachten
al moest u eerst uw
messen planten in mijn rug
vooraleer ik
dat door had
Maar het is mijn fout, de mijne alleen
zo naïef te zijn geweest
onvergeeflijk
onvergeeflijk
Ik ben vergeten wat
sociale klassen heet
De uwe is de hoogste
ja, mevrouw,
u zal me vergeven
Of nee
misschien heeft het niets te maken
met **sociale klassen**,
wat zeg ik
Als U in lompen was gehuld zoals ik
misschien heeft het niets te maken
met **sociale klassen**
Ik weet het al
U beroept zich op de consensus van de meerderheid
de moraal van de meerderheid
U gelooft wat algemeen wordt aanvaard
geloof is een
houvast
Anderen hebben me al gepromoveerd tot schooier
wat een eer om een schooier te zijn
zeker
als zij de mensen zijn
U stemt in of tolereert het gewoonweg
in de grond ween ik om u

ik haat haar, haat haar niet
vandaag wil ik dat ze sterft
nee nee ik wel het helemaal niet
Ik zou zo niet willen denken
niet aanzetten tot oorlog
zoals U zegt
al gloeit de houtskool
op mijn huid
Verloren verdoemd
van liefde geen sprake
de mensen uitgesloten
de slachtoffers verstikt
de zieken op straat gesleurd
afgebluft uitgesloten
de ouderen verlaten
achtergelaten om van honger te sterven
in de sneeuw
besmeurd met stront
ondergepist
ik kan het niet begrijpen
ik kan het niet begrijpen
al zijn allen ervan op de hoogte
juist daarom
triomfeert het pure geweld
en wat lijdt en bidt
in de absolute miserie
wordt onthaald op gelach en onverschilligheid
vanwege de moordenaars
wordt afgemaakt
Niets kan u nog raken
geen doodszweet
geen gebaar van pijn
dat voor altijd
het beeld verandert
op het verloop van een gebaar
u aarzelt geen ogenblik
om de rijkdom van echte gevoelens op te offeren
omwille van een of ander voordeel.
Het pure geweld triomfeert
Niets kan u nog raken,
geen brief of smeekbede,
geen schot in de slaap,
pijn noch geweeklaag
Wat kunnen we daaraan doen?
Er kan niets meer worden gedaan.
Geheel verbrand door zuren
die me in de huid snijden
in de beenderen
geheel verward door mijn vernietiging
als ik niet verder leef in jullie
als ik al dood ben waar ben ik
in welke gevangenis
in welke straat
onder welke kartonnen dozen
die ik als deken gebruik
gedrogeerd met wat
gebedeld geld.
De empathie met de
machtigen.
met de mensen die barsten van gemeenheid
met de verachtelijke opgeblazenheid
de empathie
niet met de mensen
maar met het opgeblazene
het kwaad barst
het kwaad ontploft
de empathie met de
machtigen

het kwaad dat de zenuw doodt die dient
om te ontroeren
de zenuw die dient om verontwaardigd te zijn
gedood door het kwaad
dat uitbarst in de nacht
de empathie met de machtigen
Zo was de geschiedenis
Maar een anonieme kracht
heeft haar doen oplichten
in het schemerduister
heeft de geschiedenis doen oplichten
door het licht in sommige ogen
Het goede doen
zo dat niemand ziet
dat jij het doet
het niet zien
het niet weten
niet meer of niet minder
maar altijd weet hebben van dat alles
In de absolute verborgenheid
het goede voor de mensen

Hopelijk
Zo
als de poëzie
zo
bij het horen van iets
unieks
zo
waarden scheppend
dit oor
niet voor wat men het influistert
niet voor wat men er inlept
maar voor wat het verinnerlijkt
dit oor
deze geest
en voor wat het veruiterlijkt
Zo
als een ademhaling
Niets voor zichzelf willen
heb je je vaak voor ogen gehouden
niets verlangen voor jezelf
maar je moet eten
je hebt een project
een onrust
je wordt in beslag genomen
door je werk
dat je staande houdt op het losse koord
Jij hebt nog het voorrecht
op het losse koord te mogen balanceren
Een ander valt alleen maar in de afgrond
Nog een ander is alleen pijn beschoren
val
wanhoop
voor de dood
Nog een ander vraagt zich af
waarom hij op de wereld werd gezet
alleen maar om te lijden
en uiteindelijk te sterven
vroeg of laat.
Je kunt nog ontsnappen aan de dood
Nee
ik wil niet aan de dood ontsnappen
dat is me te min
dat is me veel te min
ik wil me niet onttrekken aan de dood
Ik ben sereen

midden in het licht
verscheurd door het licht
door de pijn
Een lazerstraal
in mijn ingewanden
snijdend in mijn ingewanden
chemicaliën die mijn hersenen pijnigen
een verpletterende logica die mij verplettert
honderd eeuwen geweld in mijn hersenen
Ik ben hier
uit pure menselijke koppigheid
Ik ben geen voorstelling
o nee
niet meer
geen voorstelling meer
geen verhalen meer
Ik ben het die hier is
door menselijke koppigheid
hier
op deze scène
die voor het overige leeg is
wat een kilte hier
wat een kilte
mijn naam is slechts een etiket dat ze op mij hebben geplakt
om me te identificeren
Maar eigenlijk heb ik geen naam
mijn naam moet nog worden geboren
In deze kilte, wat is mijn naam
als zelfs kartonnen dozen een naam hebben
Wat zal er geworden van mijn naam
ooit.

De jongeren van het theater Dubrovka

hadden een naam,
zij ja,
mijn jeugd
zoals de uwe
had ook een naam
maar de Staat schreef nummers
naast de lijken
en ook schooier nummer een
schooier nummer twee
Ook de Nazi's vonden het niet leuk
om woorden te horen
als **slachtoffer**
of **lijken**
zijzelf gebruikten
stuks
aantal
lading
Het is geen Russisch probleem
al wil men het zo laten voorkomen.
Van zo'n verkeerde voorstelling kan ik alleen maar walgen
Alle Staten
zijn in hetzelfde bedje ziek
Het pure geweld triomfeert op alle fronten
Wetten uitvaardigen, recht spreken en executeren
het pure geweld
slaafse tolerantie
het pure geweld
wordt getolereerd

Projectie van 'De waarheid stierf' , nummer 79 van Desastres de la Guerra van Goya

Symbolen

waarrond de massa
zich schaart

Waarheid is niet de aura
rond het dode lichaam.

Nog minder het dode lichaam
dat al wordt meegevoerd met de wind

Waarheid
is de ellende van de massa
de massa die bijeen komt
bereid om in iets te geloven
bereid om zich te scharen
rond de nieuwe leider
deze waarheid sterft niet

Projectie van 'Het ergste is bedelen', nummer 55 van bovenvermelde reeks prenten van Goya.

In het vervolg vermelden we alleen de titel en het nummer van de prent.

Het ergste is niet schooien
maar niet geschokt zijn
Dat ze er straal naast lopen
dat ze de andere kant op kijken
terwijl jij gevild wordt
levend verbrand
gemarteld
met doorgesneden aders

Projectie van 'Vergeefse kreten' nummer 54

Vergeefse kreten

ja

de gehele wereld

is één vergeefse kreet

net zoals de muziek

op de achtergrond als de bureaucraat

het bevelschrift ondertekent

voor de uitroeiing

één vergeefse kreet

Maar niet helemaal vergeefs

Het zal toch doordringen tot een of ander hoofd

in een of ander hoofd

zal het toch dagen

het zal zich toch voegen bij het hart

toch begeesterd raken

en het zal uit liefde zijn

Projectie van 'Ze komen te laat' nummer 52

Te laat

komt de hulp

veel te laat

De tijd doodt

De tijd blijft steken met zijn dolk

De tijd zegt je komt te laat

je komt niet op tijd

Maar je komt altijd op tijd

met je angst

met je wil

met je aarzelen

uit pure schrik
 met je medeleven
 je komt altijd op tijd
 hij zet zijn tanden in je
 deze tijd hier nu
 waanzin van het licht dat je vermorzelt
 Wie niet meeleeft
 komt niet op tijd
 maar evenmin te laat
 Hij gaat nergens heen en komt dan ook nooit aan

Projectie van 'Barbaren!' nummer 38

Ten slotte
 Villon mijn vriend,
 samen met U vraag ik
 dat ze bidden voor ons
 die geen munt sloegen uit
 andermans ongeluk
 wij de gehangenen
 de gefusilleerden
 de vernederden
 of beter nog
 dat ze medelijden hebben met ons
 Niet veel hoop heb ik nog
 het medelijden dat ik wil
 de gemeenschap die waarlijk medelijden zal voelen
 is nog niet opgestaan
 al heb ik er de eerste tekenen van gezien
 ze is nog niet opgestaan
 niemand kan haar beschrijven
 jammer genoeg
 is ze nog niet van deze wereld

De projectie vervaagt

Nacht en woestijn
 lichten droefgeestig
 in mijn hoofd
*Een lichtbundel verlicht een rechthoek op de achtergrond van de
 scène die de indruk van een deur moet scheppen*
 Licht in de ogen
 jij zet nog de zwartste dageraad
 in lichterlaaie
 De sleur schikt zich alleen maar
 De sleur is pure misdaad
 De schijn is sleur
 De eindigheid van een goed is pure sleur
 en verveelt
 Het enige wat het doet is afstompen
 Vermaak effent het pad voor onrechtvaardigheid
 Maar het genot aan het oneindig goede

Wat is het oneindig goede
Ik weet alleen dat ik liefheb hier te midden van de waanzin
overgoten met bijtende zuren
die ik al niet meer voel
lief te hebben desondanks
nog in mijn ondergang
nog
als weerloze speelbal
mijn bescheiden persoon
met alle moeilijkheden die erbij horen
met onstilbare passie
mijn hart laat het niet afweten
als het voor een dilemma komt te staan
of op moeilijkheden stuit
Dat het nog hoger stijge met nog meer kracht
hoger nog hoger nog
Dat niets het tevreden stelle
Nog voor geen wereld van schoonheid
zich verliezen
nooit
En zijn
als een brand een wervelwind een passie
en zijn
dat is
wat we schenken niet wat we verkopen
het geschenk dat we geven
zijn waarde
los van onszelf
Dank
voor alles
voor bomen en vogels
voor alles wat er zonder ons toedoen is
Dank voor de regen en de zee
dank voor de golven
tegen de klippen
Dank voor de zomer
want de winter heeft ons niet heeft gespaard
Dank voor de rivieren en de bergen
Dank voor centraal Azië
voor het uitgestrekte hart van Rusland
Dank voor de woestijn, dank voor het eiland,
dank voor don Quichote dank
voor de eenzaamheid
Dank voor de Bach van Koroliov
dank voor de lyriek
van Juan de Yepes
Nu zijn de kleuren
te midden van de waanzin
veel intenser
Nu is contrapunt mijn gekte
Maar ik ga al zonder muziek naar mijn dood

*Anna verlaat de scène
De scène blijft leeg, een minuut stilte
We horen het geclaxoneer van een auto.
Hij toetert tot drie keer.
Na een poos komt Irina lopend op
Irina
Anna
Anna
waarom kom je niet naar beneden
Anna
Irina zoekt wanhopig
Ze loopt naar buiten
Irina (achter de coulissen)
Anna
Anna*

Irina komt weer binnen. Ze is zeer zenuwachtig.

Verdomme

Verdomme

Ik had ze niet alleen mogen laten

Verdomme

Ze probeert zich te kalmeren. Ze zoekt. Ze wordt rustiger. Ze neemt een boek. Sluit het. Doet het weer open. Het is een boek met gedichten van Ingeborg Bachmann

(De tekst die volgt is een vrije vertaling met enkele wijzigingen en toevoegingen van twee onafgewerkte gedichten van I.B.)

Irina

Hoe kan iemand zoveel lijden verdragen

zoveel vernederingen zoveel stof zoveel keer

de grond in geboord

zoveel deportaties

zoveel keer gevild

levend verbrand zoveel keer

mishandeld gedood met kogels

met gas

hoe kan

iemand standhouden in een waanzin

die hem zo vreemd is

iemand die al weent

om een platgedrukte vlieg

Ze pauseert, bladert verder en leest

iemand zit op mijn stoel

iemand eet uit mijn bord

iemand ligt uitgestrekt op mijn bed

en gaat de berg op met mijn stappen

iemand drinkt uit mijn beker

iemand geniet van de zon in mijn plaats

en waar is die zon

ze is ver

ver is ze

zeker nu ik ben

waar men niet kan zijn

Tot het publiek

Zie je vrienden

zie je niet

dat ik mijn graf al begin te graven

overal

dat ook ik hier

mijn naam beitel en

dat ik denk dat

ik nog niet wil begraven worden dat nooit dat

ik niet wil begraven worden dat dit

nog altijd duurt

deze wonde in het

lichaam de vuist

op mijn hoofd de dolk

in mijn rug dat de straat

in het winkelcentrum

in lachen uitbarst

schreeuwt

door duizend advertenties

dat ze me overgieten met

kokende olie dat ze me

levend verbranden

of verstikken met gas

dat ze mijn vlees in reepjes snijden

dat ze mijn beenderen breken en vermalen

dat ze me inmetselen

dat ze me een kogel in de slaap schieten

Ze steken mijn hoofd

onder water

ze dompelen me onder eenmaal
tweemaal driemaal
beken
spreek
en ik spreek en beken
wat ze willen
ik beken
En
zonder iets te zien
verward schud ik
mijn hoofd
boven water
en klim de berg op
een geweer in mijn rug
en zie de verre zee
daar in de verte
de blauwe zee
beneden
een schip dat vaart
ik zie het
zien jullie het
vrienden

München, 14 Oktober 2008

* Deze vertaling is bedoeld om het werk van Vladimir García Morales toegankelijk te maken voor een Nederlandstalig publiek.

Betere vertalingen zijn denkbaar en welkom.
Bij de vertaling kon geen rekening worden gehouden met het oorspronkelijke metrum. Alleen bij de haiku's en de sonnetten is gepoogd om de oorspronkelijke structuur zoveel mogelijk te benaderen. Nadere inlichtingen:

beyst.stefan@gmail.com.

Meer teksten, poëzie en muziek van Vladimir García Morales:
[Avanzando](#)

